

KOTOUTTAMISTYÖN TÄRKEÄT KYSYMYKSET KEVÄÄLLÄ 2016

Espoon monikulttuurisuusasiain neuvottelukunta
Maahanmuuttojohtaja Kristina Stenman
Työllisyys- ja yrittäjyysosasto/Maahanmuuttajien
kotouttaminen

8.3.2016

Taustaa

- Pakolaisten kuntaan osoittaminen haasteellista 6-7 viime vuotta
- Monet kunnat, jotka aiemmin ottaneet vastaan pakolaisia, ovat kieltäytyneet ja vedonneet mm. taloudelliseen tilanteeseen, osaamisen puutteeseen jne.
- Käytännössä monena vuotena kuntapaikka on voitu osoittaa vain kiintiöpakolaisille, ilman huoltajaa tulleille lapsille, joillekin haavoittuvassa asemassa oleville turvapaikkamenettelyn kautta luvan saaneille
- Hanketoimintaa kuntien valmiuksien kehittämiseksi ja resurssien lisäämiseksi, EU-rahoituksella:
 - HAAPA 2009-2011: hätätapausten vastaanotto ja kotoutuminen
 - VIPRO 2012-2013: viranomaisprosessien kehittäminen
 - SYLVIA 2014-2015: kiintiöpakolaisten vastaanoton kehittäminen

Tämänhetkinen tilanne

- Hakijoita viime vuonna 32 400; heistä jää Suomeen arviolta 10 000-12 000
- Kuntapaikkatarpeet siis noin viisinkertaistuvat 2016-
- Miten edetä?
 - Käynnissä: korvausjärjestelmän automatisointi ja ”virtaviivaistaminen”, väestörekisterikeskuksen ja Migrin kanssa
 - Tärkeää löytää uusia kuntakumppaneita, jotka valmiita pitkäjänteiseen työskentelyyn
 - Varmistettava ilman huoltajaa tulleiden lasten asuminen, hoito ja hoiva > lisää asumisyksiköitä/perheryhmäkoteja
 - Kuntien, TE-toimistojen, 3. sektorin työn yhteen sovittaminen

Kuntaan osoittamisen ja kotoutumisprosessin käynnistymisen tiiviimpi nivominen: Alkuvaiheen prosessin kehittäminen

- **Tavoite: Myönteisen päätöksen saaneen turvapaikanhakijan kotoutumisprosessi käyntiin heti päätöksen jälkeen - vastuu: TEM (ELY, KEHA, Migri)**

Toimenpiteet:

- Mallinnetaan kotoutumisprosessin alkuvaihe: TE-toimiston asiakkuus käyntiin heti myönteisen päätöksen jälkeen
 - Prosessityöpajat 11.2. ja 19.2, osanottajina TEM, Migri, ELY-keskukset, TE-toimistot, Suomen Kuntaliitto
 - Prosessikuvaus valmis maaliskuu 2013
 - Valtakunnallinen levitys 4-6/2016
 - Tavoitteena järjestyneempi kuntaan osoittaminen eri puolille maata
 - Lähtökohtaisesti sijoittuminen VOK:n ELY-alueelle, **mutta** myös osaamisen kartoittaminen heti, ja työmarkkinat, koulutus mukaan arvioon kuntapaikasta

Myönteisen päätöksen saaneen turvapaikanhakijan ”vastuunelikko” viranomaisissa paikallisesti – mutta verkosto paljon laajempi!

VOK

ELY-
keskus

TE-
toimisto

Kunta

Osaamisen kartoittaminen

Tavoite: Maahanmuuttaja ohjataan tarkoituksenmukaisen kotoutumispolun alkuun

- **Yleiskuva turvapaikanhakijoiden osaamisesta - osaamisprofiilin kartoitus vastaanottokeskuksissa (OKM, Migri, TEM): valmis 3/16**
- **Maahanmuuttajan alkukartoituksen kehittäminen:**
 - Ammattialakohtaiset kartoitukset –
 - OKM:n, Uudenmaan ELYn, TE-toimiston hankkeen tulosten levittäminen – 3/16-
 - Jatkokehittäminen 4/16-, TEM:n, OKM:n ja OPH:n yhteistyönä

Kotoutumiskoulutuksen kehittäminen

Tavoite: nopeasti kotoutumiskoulutukseen, oikealle tasolle, räätälöidyllä sisällöllä - vastuu: TEM, OPH

- OPH päivittää opetussuunnitelman perusteita niin, että tehdään uusi liite jossa kuvataan joustavampia, työelämälähtöisempiä kotoutumiskoulutuksen toteuttamistapoja. Valmis 3/2016.
- TEM päivittää kotoutumiskoulutuksen hankintaa koskevia suuntaviivojaan, mm. kotoutumis- ja ammatillisen koulutuksen yhdistelmät, työelämään tutustumisjaksojen limittäminen koulutukseen, etäopetus, jne. Valmis 3/2016
- OKM:n vastuukorkeakoulu-mallin kehittäminen korkeasti koulutetuille
- Resurssien riittävyys arvioitava kevään 2016 aikana

Työllistymisen ja yrittäjyyden nopeuttaminen

Tavoite: Nopeampien polkujen kehittäminen työelämään ja yrittäjyyteen.

- Kotoutumisen polut nopeammin käyntiin ja paremmin räätälöiden
- Tehostettu tuki ja ohjaus yrittäjyyteen, ja yrittäjyystoiveiden selvittäminen jo alkukartoituksessa
 - Vahvat työllistymistä ja yrittäjyyttä tukevat kumppanuudet: yritysysteistyö, työmarkkina- ja yrittäjäjärjestöt, kauppakamarit jne.
 - Tehostetaan yhteistyössä yrittäjäjärjestöjen kanssa yrityspalvelujen saavutettavuutta maahanmuuttajille
 - Kehitetään maahanmuuttajien talent match- ja yrityskiihdyttämötoimintaa
- Työelämän syrjimättömyyden ja monimuotoisuuden kehittäminen
- Maahanmuuttajien osaamisen hyödyntäminen yritysten kansainvälistymisessä ja viennin edistämisessä.
- Uudet toimintatavat työllistymistä tukevin kokeiluin: vaikuttavuusinvestoinnilla toteutettava nopean työllistymisen kokeilu, ammattialaliittojen kanssa kehitettävät koulutukset

Tuki osamiselle ja verkostoille kunnissa: Kotouttamisen osaamiskeskuksen toiminta

- Pakolaisten kotoutumista edistävän työn koulutuskierron, 20 x 3-päiväinen koulutus eri puolilla Suomea, maalis-syys 2016
- Hyvien käytäntöjen kerääminen ja levittäminen – teemana vastaanotto ja kunta 1.-12.2.
- Valtakunnallinen ESR-Kotona Suomessa-hanke: 7 aluekoordinaattoria, jotka tukevat ELY-keskuksen kanssa alue- ja paikallistason osaamista ja verkostojen rakentumista
- Materiaalit, blogit, uutiset:

www.kotouttaminen.fi

Ilman huoltajaa tulleiden pakolaislasten kotoutumisen tuki

Tavoite: turvallinen, tuettu kotoutumisen ja kasvun polku –

- Kehittämistyössä tukena työryhmä, jossa pohjana vuonna 2013-2014 toteutetun VIPRO-hankkeen päätelmät ilman huoltajaa tulleiden vastaanoton kehittämiseksi
- Tiivis, jatkuva yhteistyö Maahanmuuttoviraston kanssa, mm. tilastoinnin osalta
- Uusia perheryhmäkotipaikkoja neuvotellaan jatkuvasti ELY-alueilla; 2 uuden yksikön osalta neuvottelut loppusuoralla
- Yhteistyötä kehitetään kansanopistojen kanssa, niin että ne voisivat tarjota tuetun asumisen ja koulutuksen palveluja n.16-17-vuotiaille
- Keskeistä, että syksyllä 2016 löytyy koulutuspaikkoja, erityisesti perusopetuksesta myös oppivelvollisuusiän ylittäneille (OKM)
- TEM:ssä kohdennetaan kokonaan 1 htv:n resurssi 2016-2017

Valtion kotouttamisohjelma 2016-2019, sekä kotouttamisen kumppanuusohjelma - laajemmat linjaukset kotoutumista edistävälle työlle hallituskaudella

- Valtion kotouttamisohjelman luonnos 1. käsittelyssä kotouttamisen yhteistyöryhmässä 18.12.2015
- Luonnos ollut lausuntokierroksella
 - *Tavoite: VN 4/2016*
- Kotouttamisen kumppanuusohjelma – viiden työpajan ja kumppanuuskampanjan kooste valmis 12/2015; kommenttikierroksella. Tulee valtion kotouttamisohjelman liitteeksi
 - *Rakennetaan jatkuva, avoin, vuorovaikutteinen prosessi.*
- Järjestöavustushaku vapaaehtoistyön koordinointiin ja pienten yhdistysten vapaaehtoistyön tukemiseen 16.11.-11.12.
 - *Päätökset 1/2016, hankkeet käyntiin välittömästi.*

Kumppanuusohjelma

- **Tavoitteena**

- Nivooa yhteen ja tehdä näkyväksi eri kotouttamiskumppaneiden näkemykset kotoutumisen edistämisestä uudessa tilanteessa
- Aktivoida eri toimijoita ideoimaan uusia aloitteita ja sitoutumaan kotoutumisen edistämiseen
- Keskeisimmät **kumppanit**: kunnat, yritykset, työmarkkinajärjestöt, muut elinkeinoelämän toimijat, kansalaisjärjestöt, maahanmuuttajajärjestöt, uskonnolliset yhteisöt, oppilaitokset
- Kumppanuusohjelman **raportti** (kumppanuuskampanjan lupaukset ja aloitteet, työpajojen yhteenvedot) valmistumassa
- Kumppanuusohjelmasta rakennetaan jatkuva, vuorovaikutteinen, avoin prosessi, jossa myös säännöllisiä keskusteluja, pyöreitä pöytiä, jne.

Valtion kotouttamisohjelma 2016-2019, sekä kotouttamisen kumppanuusohjelma – painopisteet hallitusohjelmasta:

- Ihmisoikeuksia kunnioittava keskusteluilmapiiri, rasismia ei sallita
 - Maahanmuuttajien vahvuudet osaltaan vahvistamaan Suomen innovaatiokykyä
 - Kiintiöpakolaisten määrä ainakin viime vuosien tasolla, valtio lisää yhteistoimintaa kuntien kanssa
 - Kotouttamisen tehostaminen poikkihallinnollisesti
 - Maahanmuuttajien työllisyyden ja yrittäjyyden vauhdittaminen
 - Lasten, nuorten ja perheiden kotoutumisen vahvistaminen
- ✓ *5 työpajaa sekä kumppanuuskampanja, joiden kooste valmistuu raporttina marraskuussa, jonka jälkeen viimeistely kumppanuusverkostossa*

Avustukset järjestöille kotoutumista tukevan toiminnan koordinointiin

- 76 hakemusta
- Avustuspäätökset 11 järjestölle, yht. 800 000 euroa:

Folkhälsan rf - *Mångkulturell folkhälsa*

Kesälukioseura ry - *Pakolaisyhteisöjen oman osaamisen tunnistaminen kotoutumistyössä*

Liikkukaa ry – Sports for All - *Kolmospesältä kotoutumaan - kolmannen sektorin maahanmuuttajaosaajat turvapaikanhakijoiden tukena*

Maa- ja kotitalousnaisten keskus ry - *Maa- ja kotitalousnaisten paikallisyhdistysten vapaaehtoistoiminnan koordinointi maahanmuuttajien kotoutumisen tueksi*

Mannerheimin lastensuojeluliitto ry - *Lapsiperheiden kotoutumistuki*

Moniheli ry - *Vertaistuella onnistuneeseen kotoutumiseen*

Resalat Islamilainen yhdyskunta - *Maahanmuuttajanuorten kouluttaminen vapaaehtoisvoimin*

Suomen Kylätoiminta ry - *Koko kylä kotouttaa*

Suomen monikulttuurikeskukset ry - *Paikallinen vaikuttavuus*

Väestöliitto ry - *Tasa-arvo, terveys, ja turvallisuus: läheissuhteisiin liittyvää lainsäädäntöä ja terveystietoa pakolaistaustaisille*

Yhteiset Lapsemme ry - *Kotouttavaa kerhotoiminta pakolaislapsille ja nuorille*

